

ณ กาลครั้งหนึ่ง
ที่ กนกรัตน์ รีสอร์ท อัมพวา สมุทรสงคราม
๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๐

โดย

วันชัย ภู่งาม

ณ กาลครั้งหนึ่ง ที่ กนกรัตน์ รีสอร์ท อัมพวา สมุทรสงคราม ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๐

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

เมื่อวันพุธ ที่ ๒๔ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๖๐ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ประธานกรรมการมูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา และวิทยากร ผศ.อรรณพ หอมจันทร์ อ.ธิดารัตน์ หอมจันทร์ อ.วิชัย เฟื่องฟูนวกิจ และ อ.คำปิ่น อักษรวิสัย ได้รับเชิญจากคุณสัมพันธ์ และคุณนวรรตน์ พงษ์พรรณากุล เพื่อไปสนทนาธรรม ที่ กนกรัตน์ รีสอร์ท อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรสงคราม

จากที่เคยกล่าวถึงคุณสัมพันธ์และคุณนวรรตน์ (คุณแป้ว) ไว้บ้างแล้วใน ณ กาลครั้งหนึ่ง ครั้งก่อน ๆ ที่บันทึกการสนทนาธรรมที่นี้ไว้ว่า ท่านเจ้าภาพทั้งสองท่านซึ่งเป็นเจ้าของรีสอร์ทแห่งนี้ เป็นผู้ที่ศึกษาระบบกับท่านอาจารย์มานานแล้ว เฉพาะอย่างยิ่งคุณสัมพันธ์ที่เล่าในที่สนทนาธรรมครั้งนี้ว่า มีความสนใจศึกษาพระอภิธรรมมาแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๓๗ ซึ่งต่อมาไม่นานก็ได้รับคำแนะนำจากเพื่อนว่า หากอยากเข้าใจพระอภิธรรมโดยลึกซึ้ง ต้องฟังท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ บรรยาย จากนั้นจึงเป็นผู้ที่ฟังท่านอาจารย์บรรยายมาโดยตลอดจนปัจจุบัน

คุณสัมพันธ์ได้ปรารถนาเพิ่มเติมในที่สนทนาครั้งนี้ว่า แม้จะได้ฟังท่านอาจารย์มานาน แต่ก็เพิ่งเริ่มมีความเข้าใจจริง ๆ ในคำว่าธรรมะเมื่อไม่นานมานี้ ซึ่งท่านอาจารย์เพียรเน้นมาโดยตลอดว่า การศึกษาระบบ ต้องเริ่มต้นจากความเข้าใจที่ถูกต้องของคำว่า "ธรรมะ คืออะไร" ก่อนเป็นประการแรก หากไม่เข้าใจจริง ๆ ว่าธรรมะคืออะไร และธรรมะอยู่ที่ไหนในขณะนี้ การที่จะได้ฟังและเข้าใจในคำอื่น ๆ ต่อไปย่อมเป็นไปได้ไม่ได้ เพราะธรรมะที่จะได้ยินได้ฟัง

ต่อ ๆ ไปนั้นไม่ใช่อยู่ที่ไหนเลย แต่กำลังมี กำลังปรากฏในทุก ๆ ขณะนี้ เดี๋ยวนี้เอง!!! ซึ่งคุณสัมพันธ์กล่าวว่า กว่าที่จะได้เข้าใจจริง ๆ ก็เป็นเวลาที่ยาวนานมาก นี่เป็นสิ่งที่เตือนใจผู้ที่ศึกษาพระธรรมว่า พระธรรมละเอียดลึกซึ้งและยากที่จะเข้าใจได้ จึงเป็นผู้ที่ฟังพระธรรมด้วยความเคารพนอบน้อมในพระธรรม ด้วยความไม่ประมาท ทั้งมีคำเตือนด้วยเมตตาจากท่านอาจารย์ที่ควรเก็บไว้ในหทัยว่า "เมื่อเข้าใจแล้ว ก็อย่าคิดว่าเข้าใจแล้ว" จึงเป็นผู้ที่ฟังอีกและฟังอีกบ่อย ๆ เนือง ๆ จนความเข้าใจนั้นแนบแน่นมั่นคงอยู่ในใจซึ่งจะเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้มีการปรุงแต่งของสังขารชั้นเกิดขึ้น มีการระลึกรู้ สังเกต สำเนียง ใน

ธรรมที่เกิดขึ้นเป็นไปด้วยความเป็นอนัตตา และโดยความเป็นปกติในชีวิตประจำวัน ในขณะนี้ เดี๋ยวนี้ นั่นเอง ผู้ที่ศึกษาและเข้าใจพระธรรม จึงไม่เข้าใจผิด เพราะรู้และเข้าใจถูกต้องว่า ไม่ต้องไปแสวงธรรมะที่ไหนเลย ขณะนี้ ธรรมะกำลังมี กำลังปรากฏ แต่จะเข้าใจสิ่งที่กำลังปรากฏในขณะนี้ไม่ได้เลย ถ้าไม่มีการฟังและเข้าใจธรรมะที่ถูกต้อง นี่คือการละเอียดลึกซึ้ง ที่ผู้ที่ได้ฟัง ย่อมไม่เพียงฟังเฉิน ๆ ผ่านไป โดยขาดการพิจารณา ไตร่ตรอง จนมีความเข้าใจที่ถูกต้องจริง ๆ

ไม่ต้องสงสัยเลยว่า ผู้ที่เข้าใจพระธรรมในหนทางที่ถูกต้อง ตรงตามที่พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง จะเป็นผู้ที่จะมีหนทางเป็นไปในสังสารวัฏที่ดีเป็นแน่แท้ เพราะเหตุที่ ผู้ที่มีความเข้าใจพระธรรมย่อมเป็นผู้ที่มีชีวิตประจำวัน น้อมไปสู่กุศลธรรมความดีทุกประการ มากขึ้น ๆ ตามกำลังของความเข้าใจที่เพิ่มขึ้น จากการได้ฟังพระธรรมบ่อย ๆ เนือง ๆ ซึ่งกุศลธรรมที่กระทำแล้ว ย่อมให้ผลเป็นสุขไม่เพียงในปัจจุบันชาติ แต่จะเป็นที่พึงในอนาคตกาลข้างหน้าแก่บุคคลอย่าง

ไม่ต้องสงสัยเลย ผลที่ดี ย่อมมาจากเหตุที่ดี ตามที่ได้ตรัสรู้และมีพระมหากรุณาแสดงไว้ ผู้ที่มีความเข้าใจธรรมะ จึงเป็นผู้ที่กระทำความดีและเป็นผู้ให้โดยไม่หวังผลใด ๆ เลย เพราะเหตุที่รู้และเข้าใจ

จริง ๆ แล้วว่า เหตุที่ดีย่อมนำมาซึ่งผลที่ดีแน่นอน ด้วยเหตุนี้ การทำความดีและการให้ของผู้ที่เข้าใจธรรมะ จึงเป็นการทำความดีและการให้ที่บริสุทธิ์ ปราศจากความติดข้องในผลที่จะเกิดขึ้น ด้วยประการดังนี้

ผู้ที่ศึกษาและเข้าใจพระธรรม จึงมีชีวิตประจำวันที่เป็นไปโดยความเป็นปกติ ไม่เป็นผู้ที่ผิดปกติโดยคิดว่า ศึกษาพระธรรมแล้วต้องเปลี่ยนไปเป็นคนหนึ่งที่จะพยายามเป็นผู้ไม่รัก ไม่โลภ ไม่โกรธ ไม่หลง ซึ่งเป็นการคิดการกระทำที่ผิด ด้วยความติดข้อง ด้วยความเป็นเรา ไม่ใช่ด้วยปัญญาที่เห็นโทษและค่อย ๆ ละคลายไป ทีละเล็กทีละน้อย จากความเข้าใจพระธรรมที่เพิ่มขึ้น ทีละเล็กทีละน้อย เช่นกัน จึงเป็นผู้ที่อาจหาญ ไร้เรง อบรมเจริญปัญญาท่ามกลางอกุศลนานาประการในชีวิตประจำวัน ด้วยความเป็นปกติ ด้วยความเข้าใจที่แนบแน่นมั่นคงขึ้นว่า ทุกสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นไป ล้วนแต่ "เป็นธรรมะ" และ "ไม่ใช่เรา"

มีหลายครั้งที่ข้าพเจ้ารู้สึกเสียดายแทนผู้ที่กราบเรียนเชิญท่านอาจารย์ไปสนทนาธรรม ด้วยเพียงคิดว่า จะได้ฟังท่านอาจารย์บรรยายเรื่องราวของพระอภิธรรมเพื่อจะนำไปประกอบกับการปฏิบัติธรรมหรือเพียงคิดว่า เป็นหนึ่งในหลาย ๆ หนทางของการที่จะเข้าใจพระพุทธศาสนา แม้ว่าจะได้ฟังอยู่นานนับชั่วโมง นานตลอดทั้งวัน

แต่ก็ไม่สามารถที่จะเป็นผู้ที่ "เริ่ม" มีความเข้าใจจริง ๆ ในพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงได้ เพราะเหตุที่ไม่เป็นผู้ที่มีการฟังโดยแยบคาย และประการสำคัญที่สุดคือไม่เป็นผู้ที่ตรง คือตรงต่อสภาพธรรมะ กล่าวคือ ไม่ยอมทิ้งความคิดเห็นและการกระทำที่ผิด ที่ได้เคยกระทำ และยังกระทำอยู่ แม้จะได้ฟังว่า สิ่งใดเป็นหนทาง สิ่งใดไม่ใช่หนทาง ที่พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าทรง

แสดง ก็ยังคิดเอาเองที่จะรวม ๆ กันไป ไม่แยกแยะ ทั้ง ขยะที่เคยขนามามากมายเหล่านั้นไป นำเสียดายโอกาส ที่ได้ฟัง แต่ไม่เป็นผู้ที่ละเอียดและตรง จึงไม่ได้สาระ จากพระธรรมเลย ที่น่ากลัวยิ่งไปกว่านั้นคือ ความเห็น ที่ผิดไปจากพระธรรมคำสอน เพราะความไม่ละเอียด และไม่ตรงนั้น จะเป็นเหตุให้ในอนาคตกาลข้างหน้า แม้ได้พบพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็จะไม่ไปเฝ้าและฟังคำ ของพระองค์ เฉากเช่นพวกเดียรฉัตรทั้งหลายในครั้ง พุทธกาล เพราะเหตุว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ใช่ชื่อ แต่เป็นพระคุณนามที่เกิดจากพระปัญญา ซึ่งเป็น ธรรมะ หาใช้บุคคลใดเลยไม่ ผู้ไม่มีปัญญา จะรู้ว่าใคร เป็นผู้มีปัญญาได้ฉันใด? แต่สำหรับครอบครัวของคุณ สัมพันธ์และคุณนวรรณ์ พร้อมทั้งลูกชายคนเดียวของ ท่านทั้งสอง เป็นครอบครัวที่น่าอนุโมทนาเป็นอย่างยิ่ง ในการที่ได้พบและเดินบนหนทางนี้จริง ๆ ครับ

การที่ได้เห็นครอบครัวใดก็ตาม ที่นอกจากจะมี ความมั่งคั่งพร้อมด้วยสรรพสิ่งที่เป็นที่พึงปรารถนา ซึ่งไม่เพียงพร้อมด้วยทรัพย์และบริวารเท่านั้น แต่ ยังเป็นผู้ที่ได้ทรัพย์คือความเข้าใจพระธรรม ซึ่งเป็น อริยทรัพย์ ทรัพย์ที่มีค่ายิ่งกว่าทรัพย์ใด ๆ ในสากล จักรวาล เป็นทรัพย์ที่มีค่าที่สุดสำหรับการได้เกิดมาใน ชาตินี้ และเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้ได้พบ เกิดความรู้สึกปีติ ยินดีและรู้สึกอนุโมทนาด้วยใจจริง เพราะเหตุว่า ผู้ที่ เข้าใจพระธรรมย่อมเป็นผู้ที่ไม่เพียงได้รับประโยชน์จาก

การใช้ทรัพย์ที่มีอยู่นั้นอย่างคุ้มค่า เพื่อให้ได้อริยทรัพย์ที่มีค่าสูงสุดในสากลจักรวาลแต่เพียงผู้เดียว ก็หาไม่ แต่ย่อมเป็นผู้ที่ใช้ทรัพย์ที่มีอยู่นั้น อุปการะ เกื้อกูล แก่ผู้อื่น ให้มีส่วนแห่งการได้รับทรัพย์ที่ มีค่ายิ่ง คือ ความเข้าใจพระธรรมนั้นด้วย จึงเป็นผู้ที่ควรแก่การอนุโมทนาด้วยใจอันปิติชื่นชมใน กุศลศรัทธาและกุศลเจตนาของท่านเหล่านั้น ด้วยประการดังนี้

ข้อความการสนทนาธรรมที่ข้าพเจ้าจะขออนุญาตถอดความมานำเสนอให้ทุกท่านได้พิจารณาในคราวนี้ เป็นช่วงที่ท่านอาจารย์กล่าวนำไปสู่ความจริงว่า พระธรรมที่ตรัสรู้และมีพระมหากรุณาแสดงไว้นั้น ยาก ละเอียดยิ่ง และลึกซึ้งอย่างไร เพราะแม้กำลังมี กำลังปรากฏอยู่ในขณะนี้

แต่ก็ไม่สามารถที่จะรู้ ไม่สามารถที่จะเข้าใจได้โดยง่าย ผู้ที่จะมีความเข้าใจพระธรรมได้นั้น ต้องเป็นผู้ที่ละเอียด และที่ประทับใจข้าพเจ้ามาก คือ ท่านได้แสดงว่า ผู้ที่ละเอียดนั้น ย่อมเป็นผู้ที่แสดงให้เห็นถึงความละเอียดในชีวิตประจำวันนี้เองที่สังเกตได้ ทำให้เข้าใจและมั่นคงขึ้น ในความเป็นจริงว่า ชีวิตประจำวัน หามิสัตว์บุคคลตัวตนใดเกิดขึ้นเป็นไปไม่ มีเพียงจิตและเจตสิก ที่เกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัยที่ได้สะสมมา เท่านั้น

การที่กล่าวว่า บุคคลนั้นบุคคลนี้มีความสามารถมากมาย เก่งกล้าสามารถอย่างนั้นอย่างนี้ สามารถบริหารจัดการงานต่าง ๆ ได้สำเร็จเรียบร้อย การทั้งหมดทั้งหลายเหล่านั้นจะสำเร็จด้วยดีไม่ได้เลย ถ้าปราศจากความละเอียดในทุกรายละเอียด ซึ่งก็ต้องอาศัยความละเอียดของการเป็นผู้ที่สะสมมาในความละเอียด ในทุกรายละเอียดนั่นเอง และเพราะเหตุที่ธรรมะที่พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้นั้น ละเอียด ลึกซึ้งอย่างยิ่ง ผู้ที่จะเข้าใจธรรมะ จึงต้องเป็นผู้ที่ละเอียด ไม่ใช่เป็นผู้ฟังเฉย ๆ ผ่านไป โดยไม่มีการคิด พิจารณา ไตร่ตรอง ด้วยความละเอียดรอบคอบ ในคำแต่ละคำที่ได้ฟัง

อ.คำปั่น :

ในเรื่องของความเป็นจริงของธรรมะ กราบท่านอาจารย์ครับว่า การสนทนาธรรมะก็คือ เป็นการสนทนาในสิ่งที่มีจริง เพื่อความเข้าใจอย่างถูกต้องตรงตามความเป็นจริง เวลาที่สนทนากันก็กล่าวถึง "เห็น" กล่าวถึง "ได้ยิน" กล่าวถึง "ความติดข้อง" กล่าวถึง "ความโกรธ" เป็นต้น

ดูเหมือนเป็นเรื่องธรรมดาตามในชีวิตประจำวัน แต่ความยาก อยู่ตรงไหนครับท่านอาจารย์ครับ แม้พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอง กว่าที่จะตรัสรู้ธรรมะตามความเป็นจริงเพื่อที่จะตรัสรู้ในสิ่งที่มีจริงเหล่านี้ ก็ทรงใช้เวลาจนถึงสี่สหัสขัยแสนกัป ในความยากของพระธรรม ในความยากของสิ่งที่มีจริง คืออย่างไรครับ กราบท่านอาจารย์ครับ

ท่านอาจารย์ :

ง่ายที่สุดก็คือว่า แม้กำลังมีเดี๋ยวนี้ ก็ไม่รู้!! ยากที่สุดไหม? จะกล่าวว่ายากอย่างไร? ก็คือ กำลังเห็นเดี๋ยวนี้ กำลังได้ยินเดี๋ยวนี้ ทุกอย่างมีจริงทั้งหมด แต่ก็ไม่รู้!!!

อ.คำปั่น :

ท่านอาจารย์กล่าวว่า "เห็น" ขณะนี้ก็ไม่รู้ พอได้ยินคำว่า "เห็น" ก็คิดตามว่า ขณะนี้กำลังเห็น ก็เป็นเราที่คิดตามอย่างนั้น แล้วก็เห็นเราที่เห็นอย่างนั้นครับท่านอาจารย์ครับ ก็ยากโดยตลอดเพราะว่าไม่รู้ความจริงครับ

ท่านอาจารย์ :

มีทุกอย่าง จริงทุกอย่าง แต่ก็ยังไม่รู้ความจริงของสิ่งที่มีจริง!! เพราะฉะนั้น จะลึกซึ้งแค่ไหน? สุดท้ายจะประมาณได้!! เพราะว่าการที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงแสดงความจริงของสิ่งที่มีจริง เป็นจริงทุกคำ พิจารณาตามเข้าใจได้ แต่ก็ไม่สามารถที่จะประจักษ์แจ้งตรงตามที่ได้ฟัง เพราะแค่ฟัง ขณะนี้สภาพธรรมะกำลังเกิดดับ ใครรู้? เกิดดับสับต่อเร็ว จนเหมือนไม่ดับเลย ใครรู้? อย่างนี้จะไม่ยาก อย่างนี้จะไม่ลึกซึ้งหรือ?

ผศ.อรรถพร :

ฟังอย่างนี้ ความเป็นตัวตนที่มากมาย แม้ยอมรับว่า ยาก คือเดี๋ยวนี้มีแต่ก็ไม่รู้ เมื่อตอนช่วงพักก็คุยกับสหายธรรม พอได้ยินอย่างนี้ก็มีความรู้สึกว่า แล้วเมื่อไหร่จะรู้? เพราะรู้ได้ยาก ก็มีความอยาก ความเป็นตัวตนที่คิดว่า ธรรมะนี้ยากจะรู้ อันนี้ยอมรับ แล้วก็คิดว่า แล้วเมื่อไหร่จะได้รู้สิ่งที่ยากอย่างนี้เสียที

ท่านอาจารย์ :

เมื่อไหร่จะรู้? ก็ไม่รู้แล้ว ว่าขณะนั้น เพราะไม่รู้!!

ผศ.อรรถพร :

ท่านอาจารย์ครับ ถ้าเปรียบเทียบเหมือนการเดินทาง กับดักเยอะมากครับท่านอาจารย์ ที่คุยกันนี้ก็เป็นผู้ที่เห็นประโยชน์ แล้วก็ยอมรับในความจริงว่า ธรรมะมีในขณะนี้ ยาก ที่ท่านอาจารย์กล่าวเมื่อ

ท่านอาจารย์ :

สักครู่ว่า ลึกซึ้ง คือ มีอยู่ตอนนี้ก็ยังไม่รู้ ยากที่จะรู้ แล้วก็มีความคิดต่อไป ด้วยความเป็นเราว่า แล้วอย่างไรรู้เสียที ก็เห็นความละเอียดนะคะ เห็นความจริงว่า แม้ขณะที่พูดว่า "แล้วเมื่อไหร่จะรู้" ก็ไม่รู้ว่า "ขณะนั้น" คืออะไร? ที่พูดอย่างนั้น! ที่คิดอย่างนั้น!! เห็นไหม? แต่ว่า "แล้วเมื่อไหร่จะรู้" คืออะไร? ไม่รู้เลย!! ว่าขณะนั้น แล้วเมื่อไหร่จะรู้? คืออะไร? เป็นเราหรือ? เมื่อเข้านี้ถ้าไม่ลืมว่าเป็นธรรมชาติทุกอย่าง ก็คือ ขณะนั้นเป็นธรรมชาติ ซึ่งไม่รู้ว่าอะไร ยังไม่รู้ว่าอะไร? เพราะฉะนั้น "ความไม่รู้" เต็มหมดเลย กว่า จะค่อย ๆ หมดไปได้ ทีละเล็กทีละน้อย คิดได้อย่างไรว่า "รู้แล้ว" ไม่มีทาง!!!

ผศ.อรณพ :

ถ้าฟังอย่างนี้ ความเหนียวแน่นของความเป็นตัวตน ด้วยความอยากให้ตัวเองพ้นพ้นพ้นไปจากความไม่รู้ ยิ่งท่านอาจารย์บอกว่า นี่ก็ไม่รู้ซักรึ้นเข้าไปอีก ก็ยิ่ง โอ้โฮ!...แล้วเมื่อไหร่จะพ้นไปจากความไม่รู้ไปอีก

ท่านอาจารย์ :

เพราะไม่รู้ จึงเป็นตัวตน แล้วก็มีตัวตนที่อยากจะรู้ เพิ่มขึ้นอีกเท่าไรที่ไม่รู้ เมื่อไหร่จะรับประทานอาหารใช้ไหม? เป็นธรรมชาติหรือเปล่า?

ผศ.อรณพ :

ท่านอาจารย์จะให้ผมตอบอย่างไรครับ? ตอบว่า การฟังก็เป็นธรรมชาติ แต่ตอนที่รับประทาน ผมก็ว่าเป็นข้าวเหนียวทุเรียน ไม่ได้คิดถึงธรรมชาติครับท่านอาจารย์ (หัวเราะกันครืน) อันนี้ตอบตามความเป็นจริง ทุกคนก็คงจะต้องเป็นแบบนี้

ท่านอาจารย์ :

ใช่ ยากไหม? ที่จะรู้ว่าเป็นธรรมชาติ!!

ผศ.อรณพ :

ยาก

ท่านอาจารย์ :

ข้าวเหนียวทุเรียน ธรรมดาเลย!! ตั้งเท่าไร? ข้าว แล้วยัง ข้าวเหนียว ไข่ไหม? แล้วยัง ทุเรียนอีก แต่นี่ก็ยังหายากมาก รวมกันแล้ว เป็นข้าวเหนียวทุเรียน แต่ว่า ธรรมดาจริง ๆ เกิดดับละเอียดดับสุดที่จะประมาณได้!! เพราะการเกิดดับอย่างรวดเร็ว ไม่ปรากฏว่าข้าวเหนียวดับ ทุเรียนดับ อะไรก็ไม่ดับไปเลยสักอย่าง นี่คือความลึกซึ้งของธรรมะ ซึ่งทำไมบุคคลอื่นถึงรู้ได้!! ไม่ใช่แต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์เดียว เมื่อได้ทรงแสดงพระธรรมแล้ว ทำไมคนอื่นรู้ได้?

...เพราะว่าได้อบรม ความที่ได้ฟังพระธรรมและเห็นประโยชน์ แล้วไม่ทอดทิ้งเลย เริ่มเข้าใจคำว่า "บารมี" ซึ่งภาษาบาลี เป็น ปารมี ธรรมะที่ทำให้ถึงฝั่ง ปาร คือ ฝั่ง เราอยู่ฝั่งกิเลส อีกฝั่งหนึ่ง พระอรหันต์ทั้งหลาย ไม่มีกิเลสเลย!! และผู้ที่ จากฝั่งนี้ กว่าจะไปถึง ฝั่งนั้น ไกลแสนไกล...มองเห็นทะเลสุดสายตา... ถ้ายืนอยู่ที่ชายฝั่ง ไม่

มีทางที่จะเห็นว่า ฝั่งโน้นอยู่ที่ไหน แต่ว่า อวิชชามากกว่านั้น!!!
 คิดดู!! เอามหาสมุทรมารวมกันก็มหาสมุทร ทั้งโลกทั้งจักรวาล ก็ยัง
 ไม่เท่าอวิชา เพราะว่าเป็นธาตุหรือธรรมชาติซึ่งเกิดไม่รู้ จะให้ธาตุนี้รู้
 ไม่ได้เลย มีจริง ๆ กำลังไม่รู้!!! เป็นธรรมชาติหนึ่ง...

...เพราะฉะนั้น ทุกอย่างเป็นธรรมชาติ เว้นไม่ได้!! แม้แต่ความไม่รู้ก็เป็นธรรมชาติ!! นี่คือ เริ่มเป็นคนที่ยืนยันว่า เดี่ยวนี้ไม่มีอะไร แต่มีธรรมชาติ!!! แต่แม้คำที่พูดว่า เดี่ยวนี้ไม่มีอะไร ก็ต้องเป็นผู้ที่ฟังเข้าใจนานมาก มันคงจริง ๆ ถึงจะกล่าวคำนี้ได้ว่า เดี่ยวนี้ไม่มีอะไร เพราะว่าสามารถที่จะกล่าวชี้แจงได้ว่า ไม่มีจริง ๆ เพราะอะไร ไม่มีเสียง แล้วมีเสียง แล้วเสียงหายไปไหน? ไม่มีแล้วใช่ไหม? จากไม่มีแล้วเกิดเสียง แล้วไม่มี ก็เหมือนไม่เคยมีมาก่อน เพียงแต่ว่ามี เพื่ออะไร? ไม่รู้ ติดข้อง เกิดดับ สืบต่อ ปราบกฎ เร็วมาก!! แล้วจะให้ไปไม่รู้อะไร? ไม่พอใจอะไร? ก็ต้องไม่รู้สิ่งที่มี!! แล้วก็พอใจในสิ่งที่มี เพราะไม่รู้!!...

...มีใคร "ชอบ" เสียใจไหม? มีใคร "ไม่ชอบ" เสียใจไหม? ก็ไม่มีใคร
นอกจาก "ชอบ" เป็นธรรมชาติอย่างหนึ่ง "ไม่ชอบ" เป็นธรรมชาติอีก
อย่างหนึ่ง ทั้งวันเป็นธรรมชาติหมด ก็ลืมไปเรื่อย อาหารเช้าก็ลืมว่า
เป็นธรรมชาติ อาหารกลางวันก็ลืมว่าเป็นธรรมชาติ นั่งอยู่ตรงนี้ ก็ยังลืม
เลย!! เห็นไหม?...

...เพราะฉะนั้น ลึกซึ้งแค่ไหน? และต้องอาศัยกาลเวลา ด้วยความ
เป็นผู้ตรงจริง ๆ "สัจจะบารมี" ไม่หลอก ไม่ลวง ถ้ารู้แค่ไหนก็คือแค่นั้น
รู้แค่นี้เดียว จะให้มากก็ไม่ได้!! "เมื่อไหร่เราจะรู้" นี่ผิดเลย!!
แสดงว่าคนนั้น ไม่ได้เข้าใจธรรมชาติ!! ถ้าเข้าใจธรรมชาติแล้ว มีหรือ? ที่
จะกล่าวว่า เมื่อไหร่จะรู้? ก็เดี๋ยวนี้ไม่รู้!! แล้วเมื่อไหร่จะรู้? ที่กำลัง
เห็นเดี๋ยวนี้!!! ถ้าไม่เริ่มเข้าใจเดี๋ยวนี้ ค่อย ๆ รู้เดี๋ยวนี้!! แล้วเมื่อไหร่
จะรู้ความจริงที่เป็นอริยสัจจะ...

...ก็เป็นเรื่องที่จะต้อง "ตรง" แต่ว่าไม่ท้อถอย เพราะรู้ว่า สิ่งนี้มี
ทำไมจะรู้ไม่ได้!! ไปให้สิ่งที่ไม่มี พยายามไปทำให้รู้ อย่างนั้นจะรู้ได้
อย่างไร? เมื่อไม่มี!! แต่สิ่งนี้กำลังมีจริง ๆ ชัดเจน!! รู้ได้แน่!! แต่ว่า

ไม่ใช่ด้วย "ความเป็นเรา" ที่อยากจะรู้ แต่ต้องเป็นผู้ตรงว่า เมื่อ
เข้าใจขึ้น ก็ละความไม่เข้าใจไปหน่อยหนึ่ง เดียวนี้มีข้าวเหนียว
ทุเรียนไหม? ค่ะ?...

ผศ.อรรถพร :

ท่านอาจารย์ครับ จริง ๆ แล้ว บางทีฟังก็ชื่นชมโสมนัสท่านอาจารย์
ครับว่า ข้าวเหนียวทุเรียน ท่านอาจารย์ยังมาพูดให้เป็นธรรมชาติได้
บางทีคิดอย่างนี้ แต่จริง ๆ เพราะมีธรรมชาติแต่ละอย่าง จึงมีการ
สมมุติว่าเป็นข้าวเหนียวทุเรียน เพราะมีสี มีกลิ่น มีรสแบบนี้ ก็เลย
มีการสมมุติว่าเป็นอย่างนั้นอย่างนั้น

ท่านอาจารย์ครับ ตอนนี้ผมเปลี่ยนประเด็นหนึ่ง เพราะว่า เป็น
เรื่องสำคัญ คือว่า การที่จะรู้ตรงลักษณะสภาพธรรมะ เป็นผลของ
การฟังธรรมะสะสมมา จนปรุงแต่งให้มีความมั่นคงของความเข้าใจ
ที่จะเป็นความเป็นไปของสติปัญญาที่จะเกิดขึ้นรู้ลักษณะสภาพ
ธรรมะ

ประเด็นคำถามคือ แต่ว่าลดลงมาเป็นระดับขั้นฟัง ถ้าความเป็น
ตัวตนก็ยังเหมือนคอยบอก คอยกระซิบบอก นี่ก็เป็นเราที่มากฟัง ถ้า
เราไม่ตั้งใจมาฟังธรรมะวันนี้ ก็ไม่ได้มาฟังที่อัมพวา ก็ดูเหมือนกับมี
ความเป็นเราที่ตั้งใจมาฟังธรรมะ จริง ๆ แล้วเป็นธรรมะไม่ใช่เราที่
ตั้งใจอย่างไรครับ?

ท่านอาจารย์ :

ค่ะ เยอะมากเลยที่ถาม (หัวเราะ) ตั้งต้นใหม่ได้ไหม?

- ผศ.อรรณพ : ได้รับ ว่าที่มาฟังธรรมะที่นี่ ก็ด้วยความตั้งใจที่เราจะมาฟังไม่ใช่หรือ? เรื่องสติปัญฐานเราไม่พูด เพราะอันนั้น มีเหตุปัจจัยจึงจะเกิด
- ท่านอาจารย์ : เหมือนที่พูดเมื่อกี้หรือเปล่าคะ?
- ผศ.อรรณพ : อันนี้ผมตัดประเด็น ตัดประเด็นมาว่า ฟังตอนนี้ก็ดูเหมือนเป็นเรา ที่มาฟัง
- ท่านอาจารย์ : จริง ๆ แล้ว ถ้าเราศึกษาธรรมะทีละคำ เราจะรู้เลยว่า ถ้าเราไม่รีบร้อนไปไหน เราจะเข้าใจละเอียดขึ้น แต่ถ้าเราพูด แล้วเราหวังจะเข้าใจโน่นนี่ นี่นั่น แต่ตอนต้นเรายังไม่เข้าใจ เพราะฉะนั้น ไม่ว่าจะไรก็ตามทุกอย่าง ถ้าจะรู้จริง ๆ ก็คือว่า ต้องเป็นคนทีละเอียด พูดแค่นี้ "ต้องเป็นคนทีละเอียด" เหมือนกับว่า เวลาฟังธรรมะต้องละเอียด ใช่ไหม? แต่ว่า ชีวิตประจำวัน ก็ยังต้องละเอียด ถ้าชีวิตประจำวันไม่ละเอียด ฟังธรรมะจะละเอียดได้อย่างไร?

...ทั้งหมด เกี้ยวโยงกันไปหมด!! เราจะไม่รู้เลยว่า แต่ละคน ที่มีอุปนิสัยต่างกัน ละเอียดบ้าง ไม่ละเอียดบ้าง หยาบบ้าง อะไรบ้างก็แล้วแต่ ทั้งหมดมาจากสิ่งละอันพันละน้อยทั้งหมดเลย ในทุกกรณี เพราะฉะนั้น บางคนก็คิดว่า ฟังธรรมะ จะเข้าใจตรงนี้ อยากเข้าใจ

ตรงนี้เลย ละเอียดพอไหม? ที่จะรู้ว่า ก่อนที่เราต้องการจะไปถึงตรงนั้น เราเข้าใจก่อนนั้นหรือเปล่า? ในความละเอียด และยังจะต้องรู้ด้วยว่า ธรรมะคือชีวิตประจำวัน เราละเอียดพอ ในเรื่องอื่นไหม? ถ้าในเรื่องอื่นยังไม่ละเอียด คิดหรือ? ว่าเวลาฟังธรรมะ เราจะละเอียด???...

...นี่ก็เป็นสิ่งซึ่ง ต้องค่อย ๆ เข้าใจขึ้น โดยมากทุกคนหวังผลว่า ฟังธรรมะจะได้เป็นพระโสดาบัน ฟังธรรมะจะได้รู้นั้น รู้นี้ แต่ ฟังธรรมะเพื่อเข้าใจถูก ว่าเดี๋ยวนี้ เข้าใจสิ่งที่มีแค่นี้? เพราะฉะนั้น กล่าวไปถึงว่า แล้วเมื่อไหร่จะรู้ หรือพยายามหาทางที่จะรู้ ทั้งหมดเป็นไปไม่ได้!! เพราะไม่ใช่หนทางจริง ๆ หนทางจริง ๆ คือ "ไม่ใช่เรา" แล้วก็ไปธรรมะหลากหลายมาก รูปธรรม ไม่สามารถรู้อะไรได้ เพราะฉะนั้น สภาพรู้ทั้งหมด หลากหลายนี้ จิตเป็นใหญ่เป็นประธาน หมายความว่า "รู้แจ้งสิ่งที่กำลังปรากฏ" ถ้าถามว่าเห็นอะไร? ตอบว่า เห็นดอกไม้ จิตเห็น แล้วก็สิ่งที่กำลังปรากฏทางหู ได้ยินเสียง ก็เป็นจิตที่ได้ยิน ขณะนั้นเป็นแต่ละหนึ่งขณะของสภาพธรรมะ ที่เกิดดับสืบต่อ เป็นใหญ่เป็นประธาน

แต่เห็นแล้วเกิดอะไรขึ้น? ชอบบ้าง ไม่ชอบบ้าง ความขยัน ความเพียร อะไรทั้งหมดอื่นใดทั้งสิ้น เป็นเจตสิกแต่ละหนึ่ง ซึ่งเจตสิกทั้งหมดมี ๕๒ ประเภท เมื่อกัณนี้มีความอยากรู้ใหม่ว่า เมื่อไหร่จะรู้? เจตสิกหนึ่งแล้ว โลภะเจตสิก เพราะฉะนั้น ใครพูด? พูดเพราะอะไร? เห็นไหม? ทุกอย่างต้องเป็นคนที่ละเอียดมาก แล้วก็สามารถ

ที่จะรู้ได้ว่า ชีวิตประจำวันไม่มีเราที่จะไปชวนขวายเป็นไปพยายาม
ให้หมดกิเลส แต่ว่า ความเข้าใจ ค่อย ๆ รู้ความจริง จึงจะสามารถ
ละความเป็นตัวตนได้!!!!...

...ถ้าพูดผิด ๆ "ละเสีย" ง่ายไหม? ไม่ต้องไปยึดถือนามธรรม
รูปธรรม เกิดขึ้นแล้วก็ดับไป ไม่ใช่ของใคร ละเสีย!! พูดอย่างนี้ จะ
ละได้ไหม? ไม่สามารถจะเป็นไปได้เลย!! เพราะไม่รู้ว่าจะไม่รู้อะไร?
และจะรู้ขึ้นได้อย่างไร? เพราะฉะนั้น ก็เป็นเรื่องที่ทุกอย่าง ฟังแล้ว
ก็ต้องรู้ตัวเอง หมายความว่า ที่สะสมมาว่าเป็นเรา เป็นอะไร? และ
มาจากไหน? และ ถ้ารู้ ก็คือ ไม่ใช่เรา!! ไม่รู้ก็ ไม่ใช่เรา!!

ค่อย ๆ มั่นคงขึ้น!!! ถ้าไม่เป็นอย่างนี้ ก็จะไปพยายามแสวงหา
หนทาง บางคนก็บอกว่า ถ้าไม่ฟังธรรมะก็ไม่เข้าใจ แค่นี้ก็ฟังใหญ่
เป็นอย่างไรคะ? ทั้งวัน ตอนเช้าก็ฟัง กลางวันก็ฟัง เย็นก็ฟัง ไม่ฟัง
ไม่ได้ คุณพ่อไม่ฟังก็โกรธ (หัวเราะ) เป็นลูกที่ดี อยากจะให้คุณพ่อ
ได้ฟังธรรมะมาก ๆ แต่ความจริงใครจะไปยับยั้งโลกะได้? ละเอียดย
กว่านั้นอีก กำลังอยากใช้ไหม? ให้คนอื่นฟัง!!!!...

...เพราะฉะนั้น แสดงให้เห็นว่า ไม่พ้นไปจากความไม่รู้และความติด
ข้อง จนกว่าจะมีความเข้าใจเพิ่มขึ้น ทีละเล็กทีละน้อย แล้วจึงรู้ว่า
ทำไมพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงบำเพ็ญบารมีนานปานนั้น!!! ยิ่งด้วย
ปัญญา สือสงไชยแสนกับ กับ ไม่ใช่วันเดือนปี ไม่ใช่หนึ่งชาติ ไม่ใช่

ร้อยชาติ พันชาติ แสนชาติ สร้อยไขยแสนกัป นานเท่าไรกว่าจะรู้
 อย่างที่ได้ตรัสไว้แล้ว ให้เราเข้าใจได้ว่า เห็นขณะนี้เกิดแล้วดับ
 เพราะพระองค์ได้ประจักษ์แจ้งอย่างนั้น!!!!...

...เพราะฉะนั้น คนที่ฟังก็ประจักษ์แจ้งอย่างนั้นได้ วันหนึ่ง วันไหน
 ไม่รู้ เพราะไม่ใช่เรา!!! แต่เพราะ เข้าใจขึ้น เข้าใจขึ้น เข้าใจขึ้น ทีละ
 น้อย แล้วก็ "รู้ลักษณะของสภาพธรรมะ" ที่ "ไม่ใช่เรา" ซึ่งขณะนี้จิต
 เท่าไหร่? เกิดดับนับไม่ถ้วน พร้อมเจตสิกเท่าไร? เพราะฉะนั้น
 ไม่ใช่ว่าประเดี๋ยวเดียวเราก็สามารถที่จะเข้าใจธรรมะได้ แต่ต้อง
 ธรรมะมี และ ขึ้นขึ้นขึ้นฟัง แต่ขึ้นประจักษ์แจ้ง สามารถที่จะเป็นไป
 ได้ แต่ไม่ใช่ด้วยความเป็นเราจะทำ หรือเราจะชวนชวน!!!!...

...ด้วยเหตุนี้ จะเห็นได้ว่า ความละเอียด สำคัญอย่างไร? เพราะ
 พระวินัยบัญญัติ ละเอียดแค่ไหน? ใครจะบัญญัติได้? พระสัมมา
 สัมพุทธเจ้าพระองค์เดียว ที่จะทรงบัญญัติสิกขาบทสำหรับ

พระภิกษุ สามเณร ที่จะอบรมเจริญปัญญา ในเพศของบรรพชิต
แต่ละอัครศาสน์ ก็เป็นธรรมชาติทั้งหมด

เพราะฉะนั้น ฟังอย่างไร? ก็จะต้อง กว่าถึงวันหนึ่งซึ่ง "ทุกอย่าง
เป็นธรรมชาติ!!" และ "ทุกอย่าง" นี้ จะละเอียดสักแค่ไหน? ไม่ใช่เรา
ข้ามเรื่องนี้ไป ข้ามเรื่องนั้นมา แต่ว่าทุกเรื่อง กล่าวถึงเรื่องนั้นบ้าง
เรื่องนี้บ้าง ให้สอดคล้องกันว่า แม้ความละเอียดในชีวิตประจำวัน ก็
ขาดไม่ได้!! ไม่อย่างนั้นทุกคนก็จะละเลย เอาแค่ธรรมชาติละเอียด แต่
จะรู้ตัวเองว่า ละเอียดจริงหรือเปล่า? ก็ต่อเมื่อ ชีวิตประจำวัน นั้น
ต่างหาก!! ที่แสดงถึงความละเอียด ว่า ละเอียดแค่ไหน?...

www.dhammadhome.com

กราบเท้าบูชาคุณ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ที่เคารพยิ่ง
อนุโมทนาในกุศลศรัทธาของคุณสัมพันธ์ คุณนวรรตน์ พงษ์พรรณากุล และครอบครัว
และขออนุโมทนาในกุศลจิตของทุกท่านครับ

